

SELVITYS:

PK-YRITYSTEN NÄKEMYKSIÄ KORKEAKOULUYHTEISTYÖSTÄ JA SEN VAIKUTTAVUUDESTA

Pienten ja keskisuurten yritysten (pk) ja korkeakoulujen yhteistyö on alihyödynnetty voimavara, jolle yritykset näkevät kasvavan tilauksen. Yritykset toivovat, että korkeakoulut panostaisivat toimintansa tunnettuuden, ymmärrettävyyden sekä saavutettavuuden lisäämiseen: ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen on tärkeää oppia viestimään nykyistä paremmin toiminnastaan sekä tarjoamistaan yhteistyömahdollisuuksista pk-yrityksille. Tämä tulisi huomioida vahvemmin myös korkeakoulujen toimintojen kehittämisessä.

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry:n, Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI ry:n ja Suomen Yrittäjät ry:n laatiman tilannekuvan pohjalta ehdotetaan seuraavia kehittämissuosituksia korkeakouluille yritys yhteistyön edellytysten vahvistamiseksi.

KOHTA 1:

Korkeakoulujen tulee huomioida toiminnassaan selvemmin pienten ja keskisuurten yritysten monimuotoiset tarpeet. Yhteistyön tulee linkittyä korkeakoulun johtamisjärjestelmään ja sen tuloksellisuutta tulee arvioida sekä kehittää systemaattisesti. Yhteistyön rakentamiseen tulee panostaa.

Yrityslähtöisen, myös pienet ja keskisuuret yritykset huomioon ottavan, palvelumallin kehittäminen tulee olla korkeakouluille strateginen valinta. Korkeakoulujen tulee selkiyttää yritys- ja kumppanuusyhteistyölle asettamia tavoitteita ja systematisoida asiakkuudenhallinnan menettelytapoja. Näin yhteistyön on mahdollista kasvaa ja monipuolistua suunnitelmallisesti. Yhteistyö pk-sektorin kanssa vaatii panostuksia, oma-aloitteisempaa palveluasennetta, selkeämpiä, helposti tavoitettavia palvelukanavia sekä pitkäjänteisyyttä.

KOHTA 2:

Korkeakoulujen tarjoamat yhteistyömuodot tulee viestiä selkeästi sekä ymmärrettävästi.

Korkeakouluilla tulee olla tarjolla riittävän laaja-alaisesti erilaisia palvelutuotteita, jotta eri kokoisille yrityksille on sopivia yhteistyövaihtoehtoja. Erityisesti pienten yritysten tarpeet ja mahdollisuudet tulee huomioida aiempaa paremmin. Tämä edellyttää yritysten tarpeiden ja resurssien tunnistamista. Korkeakoulujen tulee lisäksi huolehtia viestintäkanaviensa ja -prosessiensä tarkoituksenmukaisuudesta ja toimivuudesta.

KOHTA 3:

Ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen tulee tiivistää yhteistyötään tukeakseen yhteistyötä pienten ja keskisuurten yritysten kanssa.

Korkeakoulujen tulee tiivistää vuoropuheluaan, jakaa hyviä käytäntöjä, osaamista ja kokemuksia sekä oppia toisiltaan. Korkeakoulujen tulee myös luoda verkostona toimintatapoja yhteistyömahdollisuuksien avaamiseksi niille yrityksille, joilla ei ole aikaisempaa kokemusta korkeakoulu-yhteistyöstä sekä niille alueille, joilla tietyn alan korkeakoulutusta ei ole saatavilla. Tämä edellyttää näkökulmaa, jossa vaikuttavuutta katsotaan laajemmin.

KORKEAKOULUYHTEISTYÖN TILANNEKUVA

Huomattava osa pienistä ja keskisuurista yrityksistä ei tee yhteistyötä ammattikorkeakoulujen tai yliopistojen kanssa. Yhteistyö korkeakoulujen kanssa myös keskittyy samoille toimijoille, mikä vaikeuttaa osaltaan uusien yhteistyöavausten tekemistä. Yhteistyön vähäisyys on ongelma ja yhteistyön lisääminen hyödyttäisi molempia osapuolia.

Pk-yritykset kokevat korkeakoulujen kanssa tekemänsä yhteistyön hyödylliseksi. Keskeisimmin tunnistetut hyödyt liittyvät yhtäältä osaavan ja koulutetun työvoiman sekä toisaalta uuden tiedon ja osaamisen saatavuuteen. Hyödyt näkyvät myös siinä, miten pienet ja keskisuuret yritykset kokevat korkeakouluyhteistyön vaikuttavuuden. Yritykset pitävät korkeakouluja ja niiden kanssa tehtävää yhteistyötä alueellisen vetovoiman ja kilpailukyvyn sekä alueen työllisyyden edistäjinä.

Yhteistyötä tehdään monin eri tavoin. Tyypillisimmin se liittyy opiskelijoihin ja tarkoittaa tällöin esimerkiksi työharjoitteluja tai projekti- ja harjoitustöitä. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnassa (TKI) yleisimmät yhteistyön muodot liittyvät tilaisuuksiin, koulutuksiin sekä erilaisiin projekteihin ja hankkeisiin. Pk-yrityksillä on vain vähän kokemusta kumppanuusyhteistyöstä korkeakoulujen kanssa. Kumppanuusyhteistyöllä voidaan tarkoittaa esimerkiksi markkinointiyhteistyötä, jäsenyyttä korkeakoulun tai yrityksen hallintoelimissä tai mentorina toimimista.

Esteet korkeakouluyhteistyölle liittyvät pk-yritysten näkökulmasta useimmiten rajallisiin käytössä oleviin resursseihin sekä siihen, etteivät korkeakoulut viesti toiminnastaan riittävästi tai etteivät yritykset tunne korkeakoulujen toimintaa. Usein yhteistyöhön johtava aloite tulee yritykseltä itseltään. Korkeakoulusektorikohtaisesti esitettynä ammattikorkeakoulut ja yliopistot tekevät aloitteita yrityksiä harvemmin. Toiminnasta viestimisen ohella yritykset toivovat korkeakouluilta myös selkeämpiä yhteydenottokanavia – tietoa siitä, kehen ottaa yhteyttä.

” Pk-yritykset näkevät korkeakouluyhteistyölle selvän tarpeen tulevaisuudessa. Tämä on tärkeä viesti, joka muistuttaa, että yhteistyön edellytyksiä tulee vahvistaa johdonmukaisesti.

Pk-yritykset näkevät korkeakouluyhteistyölle selvän tarpeen tulevaisuudessa. Tämä on tärkeä viesti, joka muistuttaa, että yhteistyön edellytyksiä tulee vahvistaa johdonmukaisesti. Työelämän murros, jatkuvan oppimisen edellyttämät kouluttautumismahdollisuudet sekä yhteiseen TKI-toimintaan liittyvä jatkuvan kehittämisen tukeminen tulevat lisäämään yhteistyön kysyntää entisestään. Korkeakoulujen on tärkeää kyetä vastaamaan pk-yritysten tarpeisiin nykyistä tehokkaammin.

KORKEAKOULUYHTEISTYÖ RAKENTUU ERILAISISTA YHTEISTYÖN MUODOISTA JA LIITTYY TYYPILLISESTI OPISKELIJOIHIN

Miltei puolet tässä selvityksessä edustettuina olleista pk-yrityksistä ei ollut tehnyt yhteistyötä korkeakoulujen kanssa. Vaikuttaisikin, että huomattavalle osalle yrityksistä korkeakouluyhteistyö jää etäiseksi. Yhteistyötä tekevät yleisimmin sellaiset yritykset, joilla on yhteistyöstä jo aiempaa kokemusta. Nämä yritykset tekevät yhteistyötä sekä ammattikorkeakoulujen että yliopistojen kanssa ja hyödyntävät useita eri yhteistyön muotoja.

Korkeakouluyhteistyöhön johtavat aloitteet tulevat usein yrityksiltä itseltään ja varsinkin pienemmän kokoluokan yritykset ovat aktiivisia aloitteentekijöitä. Korkeakoulut näyttäisivät tekevän aktiivisimmin aloitteita keskisuuriin yrityksiin, ja vähiten mikroyrityksiin. Opiskelijat taas vaikuttaisivat olevan suhteellisesti aktiivisimpia juuri mikroyritysten suuntaan.

Osa vastanneista yrityksistä oli tehnyt yhteistyötä molempien korkeakoulusektorien kanssa. Tällaisessa tilanteessa yhteistyön koettiin olleen aktiivisempaa ammattikorkeakoulun kanssa. Löydöstä selittävät osaltaan ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen erilaiset lakisääteiset tehtävät. Tiiviit työ-elämäyhteydet ovat keskeinen osa ammattikorkeakoulujen toimintaa, mikä puolestaan tukee yritysten kanssa tehtävää yhteistyötä.

” Yhteistyötä tekevät yleisimmin sellaiset yritykset, joilla on yhteistyöstä jo aiempaa kokemusta. Nämä yritykset tekevät yhteistyötä sekä ammattikorkeakoulujen että yliopistojen kanssa ja hyödyntävät useita eri yhteistyön muotoja.

Opiskelijayhteistyö on yleisin korkeakouluyhteistyön muoto. Pk-yritykset näyttäisivät myös kokevan opiskelijayhteistyön hyödylliseksi. Ammattikorkeakoulujen osalta opiskelijayhteistyö tarkoittaa useimmiten työharjoittelua yrityksessä. Yliopistojen kohdalla työharjoittelun ja toisaalta projektitöiden sekä yrityksen tarpeisiin tehtävien opinnäytteiden välillä ei ole merkittävää eroa.

Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnoissa ammattikorkeakoulut tekevät tyypillisimmin koulutusyhteistyötä. Yliopistojen osalta yhteistyömuodot vaikuttaisivat jakautuvan tasaisemmin yritystoimintaa kehittävien tilaisuuksien, koulutusten ja projektien kesken. Pienet yritykset hyödyntävät korkeakoulujen järjestämiä seminaareja ja koulutuksia. Suuremmat yritykset hankkivat useammin niiden tarpeisiin suunniteltua koulutusta.

Pk-yrityksillä on varsin vähän kokemusta kumppanuusyhteistyöstä korkeakoulujen kanssa. Ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen tulisikin määritellä kumppanuusyhteistyölle asettamansa tavoitteet selkeämmin sekä panostaa yhteistyömahdollisuuksista viestimiseen.

YHTEISTYÖLLE ON TILAUS JA SE ON VAIKUTTAVAA. ERITYYPPISET ESTEET HIDASTAVAT YHTEISTYÖN KEHITTYMISTÄ

Kyselyaineiston perusteella voidaan todeta, että pk-yritykset näkevät korkeakoulut alueiden veto-voiman, työllisyyden ja kilpailukyvyn edistäjinä. Tältä osin korkeakoulusektorit erosivat varsin vähän toisistaan. Merkittävimpien korkeakouluyhteistyön hyötyjen nähdään liittyvän osaavan työvoiman kouluttamiseen sekä uuden tiedon ja osaamisen tuottamiseen.

Pk-yritykset näyttäisivät suhtautuvat melko tai hyvin kriittisesti korkeakoulujen kykyyn tuottaa yritysten tarpeisiin soveltuvia palveluita, edistää yritysten tunnettuutta tai lisätä kansainvälistä osaamista yrityksissä. Vastaajat arvioivat kriittisesti myös opiskelijalähtöisten yritysten tarjoamia hyötyjä. Tyytymättömmimpiä vastaajat olivat korkeakoulujen viestimiseen palvelutarjonnastaan tai osaamisestaan.

Yhteistyön lisäämiseksi korkeakoulujen tulisikin tulevaisuudessa käydä aloitteellisemmin keskustelua yritysten kanssa ja viestiä entistä aktiivisemmin toiminnastaan ja palveluistaan. Pk-yritykset toivovat korkeakoulujen suunnittelevan tarjontaansa jatkossa enemmän alueen yritysten tarpeiden pohjalta ja huomioivan toiminnassaan paremmin pienten yritysten tarpeet. Kyetäkseen vastaamaan paremmin paikallisiin muuttuviin tarpeisiin tulisi korkeakoulujen yritysten mukaan seurata nykyistä aktiivisemmin maakunnallista sekä alueellista kehitystä. Tämän tueksi korkeakoulujen tulisi myös kehittää ja selkiyttää yritysyritys yhteistyöhön liittyviä palvelukanaviaan ja -prosessejaan.

Pk-yritysten tarpeet osaamisen kehittämisessä liittyvät sekä uusien osaajien rekrytoimiseen että jo olemassa olevan osaamisen vahvistamiseen. Osaamisen vahvistamisen näkökulmasta yrityksissä on tarpeita esimerkiksi digitaalisuuteen ja kansainvälisyyteen liittyen.

Pk-yritykset tunnistavat useita esteitä yhteistyölle ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen kanssa. Suurimmat esteet yhteistyölle ovat, ettei vastaajayritys tunne riittävästi korkeakoulujen toimintaa tai ettei vastaaja tiedä, keneen olla yhteydessä korkeakoulussa. Myös se, ettei yrityksellä ole resursseja lisätä yhteistyötä korkeakoulujen kanssa, vaikeuttaa yhteistyötä. Muita merkittäviä syitä ovat muun muassa, ettei yrityksellä ole tietoa korkeakouluyhteistyön mahdollisuuksista, ettei yrityksellä ole aikaa yhteistyöhön, ettei yhteistyöstä koeta olevan hyötyä, että korkeakoulujen toiminnan nähdään olevan liian etäällä käytännöstä tai ettei korkeakoulujen tuottama tieto ole sovellettavissa yrityksen toimintaan.

Yhteistyön haasteet linkittyvät toisiinsa. Kun korkeakoulujen toiminta jää etäiseksi, johtaa se yhteydenoton vaikeutumiseen. Tämän seurauksena yhteistyö saatetaan yrityksissä nähdä vaivalloisena ja hyödyttömänä sen vaatimiin resursseihin nähden.

Haasteistaan huolimatta yhteistyölle on selvä tarve. Suurin osa selvityksessä mukana olleista yrityksistä näkee yhteistyön korkeakoulujen kanssa pysyvän ennallaan tai lisääntyvän tulevaisuudessa. Erityisesti yrittäjän tai yrityksen alakohtainen tai yritystoimintaan yleisemmin liittyvä osaaminen nähdään tärkeänä perustana yhteistyön syventämiselle. Tätä kautta voidaan esimerkiksi tukea kor-

keakoulujen henkilöstön osaamisen vahvistamista sekä opetuksen kehittämistä. Optimistisimmin yhteistyön tulevaisuuteen näyttäisivät suhtautuvan keskisuuret yritykset sekä sellaiset pk-yritykset, joilla jo on kokemusta korkeakoulu yhteistyöstä.

Yhteistyön tulisi vastaajien mukaan keskittyä tulevaisuudessa työvoiman kouluttamiseen, markkinointiin, täydennyskoulutuksiin sekä tuotekehitykseen ja innovointiin. Lisäksi pk-yritykset toivovat korkeakouluilta tukea yrityksen ja sen alan toimintaedellytysten kehittämiseen. Yhteinen hanke- ja projektitoiminta sekä aktiivinen opiskelijayhteistyö korostavat sekä konkreettista tekemistä että osaamisen kehittymistä ja ne nähdään vahvana pohjana yhteistyölle. Pk-yritykset toivovat yhteistyön tueksi tiiviimpää yhteydenpitoa korkeakoulujen kanssa.

TIETOA HANKKEESTA

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry, Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI ry ja Suomen Yrittäjät ry toteuttivat vuosina 2017-2018 hankkeen otsikolla *Pk-yrittäjien ja korkeakoulujen yhteistyö. Yritysyhteistyön vaikuttavuus*. Hanke on toteutettu opetus- ja kulttuuriministeriön tuella. Osana hanketta tehtiin selvitys pienten ja keskisuurten yritysten näkemyksistä koskien niiden tekemää yhteistyötä korkeakoulujen kanssa. Selvityksen aineisto koottiin Suomen Yrittäjien jäsenistölle lähetetyllä kyselylomakkeella, jolla pyydettiin tietoja yhteistyön muodoista, hyödyistä, esteistä sekä tulevaisuudennäkymistä. Lisäksi vastaajia pyydettiin arvioimaan, minkälaista alueellista sekä laajempaa vaikuttavuutta korkeakoulu yhteistyö saa aikaan.

Selvitys on soveltuvin osin jatkoa vuosina 2012-2013 Arenen, Suomen Yrittäjien ja AMKtutka-verkoston yhteistyönä toteuttamalle *Pk-yrittäjien ja ammattikorkeakoulujen yhteistyö ja alueellinen vaikuttavuus* -selvitykselle. Erotuksena tähän kattaa uusi selvitys sekä ammattikorkeakoulu- että yliopistoyhteistyön. Tämän perusteella selvityksessä voitiin tuoda esiin pk-yritysten kanssa tehtävään yhteistyöhön liittyviä korkeakoulusektorikohtaisia vahvuuksia sekä kehittämiskohteita. Selvityksen näkökulma on kuitenkin sektorikohtaista tarkastelua laajempi. Tavoitteena on ollut muodostaa suuntaa-antava tilannekuva pk-yritysten yhteistyöstä koko korkeakoulukenttää koskien.

Selvityksen lisäksi hankkeessa päivitetään Arenen, UNIFI:n ja Suomen Yrittäjien yrittäjyys suosituksia korkeakouluille. Arene julkaisi yrittäjyys suosituksensa ammattikorkeakouluille 2015 ja UNIFI suosituksensa yliopistoille 2016. Koska hankkeessa tuotettu selvitys kattaa koko korkeakoulukentän, päivitetään myös yrittäjyys suosituksia ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen yhteisiksi. Pk-yritysten korkeakoulu yhteistyöstä ja tämän vaikuttavuudesta rakentunutta tilannekuvaa hyödynnetään korkeakoulujen yrittäjyys suositusten päivittämisessä.